

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուշխարիոյ համար	12 ֆր.
արեկանի վեցամս'այ	7 "
Արտասահմանի համար արեկանի	15 ֆր.
վեցամս'այ	8 "
Անկերհայի համար արեկանի	3 շլ.
վեցամս'այ	1.50 "

Ըստ նորոգման տողը սուրբին երեսին համար 40 սակիքով իսկ վերջին երեսին համար 20 սակիքով է. երեքին ա նշի սակաւներու համար 20 0/0 գնից կրնայ:

Վառելայի համար ձեռք 40 սակիքով է

ՇԱՐՋՈՒՄ

ԼՐԱՊԻՐ ԱԶԳ՝ՅԻՆ ԲԱՂՍԲԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏ՝ ԲԱԿՈՒԻ ԶՈՐԵԲՇԱԲԵԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ОТГОВОРНИКЪ: СТЕПАНЪ КАНАРЯТЪ

Համակ է գրամատիկ, համարագրութեան անցիլ է

Редакция на вѣстникъ "Шаржумъ" Варна

Redaction du journal "Charjoum" Varna (Bulgarie)

Պուշխարիոյ համար ձեռք

15 ՍԱՆԹԻՄ Արտասահմանի համար ձեռք

20 ՍԱՆԹԻՄ

Գրութիւնք էս յեւ տրուի

ՇԱՐՋՈՒՄԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺՆԵԿԻՆԸ ՊԵՏԻ Ե ԿԱՆՈՒԿ ՎՃԱՐԷ

ԵԼՔԻ ԶԱՄԲԱՆ

Սարսափելի է մեր ներկայ դրութիւնը: Ընդհանրէ ի վեր թուրքիոյ մէջ հալածուելով կողոպտուելով, ջարդուելով մահամեծ վիճակի հասանք:

Հիմայ նոյն արհաւիրքները իրենց բոլոր կատաղութեամբ կողկասի մէջ է որ տեղի կունենան: Ռուսական բռնակալութիւնը իր հոգեւարքի օրերուն մէջ անլուր վայրագութեան թափով մը կը յարձակի կողկասի խաղաղ հայ ազգաբնակիցի մահ վրայ: Այն սահմակեցնող մահաբանութիւնները որոնք Պաքիստէն, Նախիջևանէն, Ենիքէն և թիֆլիզէն հասան հետզհետէ, չի տեսնուած ոճրագործութեանց շարքեր երեւան բերին, որոնց հերոսը Արեւելքի քրիստոնեաներու ինքզինքը պաշտպան հրաշակող և իր բանակները երբեմն յառաջ խաղացնող այդ հիւսիսի ճիւղն էր: Թրքահայաստանէն ետքը կողկասի մէջ ալ հազարաւոր օճախներ քանդուեցան, գարեբու աշխատութեամբ կուտակուած հարստութիւններ մէկ քանի ժամուան մէջ կողոպտուեցան, հազարաւոր մարդիկ պանդխտութեան ցուպը առած հեռացան: Մուրացկաններու նմանեցանք ազգովին, որոնք ճարահատ ամէն զուռ ամի կառնեն ապստան մը փնտռելու համար: ամենուն ալ կարեկցութեան կարծանանան, բայց ո՛չ մէկէն օգնութիւն չեն ընդուներ: ու գուռները յաւիտեան զոց կը մնան, մինչեւ որ յուսահատու գլխիկոր հեռանան անոնք և կամ վառուիր:

Կորստեան վտանգը ամէն վայրկեան տամոկիւան սուրի պէս հայ ազգին գլխին վրայ կախուած կը մնայ: Արտասահմանի մէջ թշուառութիւնն է որ զայն ջնջել կը սպառնայ, իսկ հայրենիքի մէջ քիւրտին, թաթարին և թուրքին սուրբ վտանգը ահաւոր է, սպառնական, անդուժ,

մանաւանդ անոր համար որ մեր տոկոսութեան ու ընդդիմութեան ուժը չի համապատասխաներ վտանգին մեծութեան: Արդէն յոյնաժողովուրդը անվերջ հալածանքներէն, այս վե՛րջին տասնեակ տարիներու յաջորդական աղէտները բոլորովն ուժաթափ ըրին մեզի: Եթէ վայրկեան մը, առանց հարկադրուած ու կամովին ինքնախարութեան, աչքերնուս առջեւ բերենք ներկայ յուսահատեցուցիչ իրականութիւնը, երբէք գոհացում չի պիտի ստանանք այլևս այն հրապուրիչ ու կրօնիկ բռնութեն որոնք այնքան անուշ կը հնչեն ականջին: Իրականութիւնը խիստ մոռացող գոյնը կը պատկերանայ այսօր: Բայց որքան ալ դառն ըլլայ ան, պէտք է ճանչնալ ու խուսափանիլ քանի որ իրականութիւնն է, քանի որ մենք ևս հարկադրուած չենք իրականութիւնը միշտ վարդագոյն տեսնել ու վարդագոյն ցուցնել: Օրորներով ինքզինքը խորելը ոչ միայն անօգուտ, այլ կորստաբեր է մեզի համար առկէ վերջը: Մեր բուն ցաւերը ու բուն վիճակը ճանչնալով միայն կրնանք մտախառ վտանգին առջեւ առնել: Մեր մինչեւ հիմայ կատարած ջանքերը պարզիւն մնացին ու նոյն իսկ մեր վիճակին վտաճարացումը փութացուցին: Պէտք եղածէն աւելի տեսանք որ ցիրուցան ու անյարակից ճիգերը, որքան ալ վե՛րջը չկատակին չեն կրնար ծառայել: Աւժբու համախումբ ու խնայողաբար գործածութիւնը անհրաժեշտ է: Աննման հերոսներ շատ ունեցանք, որոնք անհատակէս հրաշքներ գործեցին շտեմուած անձնագոհութեամբ մը: Եւ սակայն ամբողջ տասնըհինգ տարի ներու անցեալը հասկնուց մեզ վերջապէս թէ այդ անջատ ճիգերը վայրապար կը կորսուին պատմութեան մէջ միայն հետք ձգելով: Մեր նպատակը հերոսութեան մրցումի ելլել չէ: Աւժբու խնայողութեամբ է որ պի-

տի կարողանանք գուցէ ունէ յաջողութիւն ձեռք բերել ապագային: Մասնակի ջանքերը, որքան ալ հրաշալիօրէն խորհուած, ծրագրուած կամ գործադրուած ըլլան, իսպառ անյաջողութեան դատապարտած են: որովհետեւ մեր գաղտն քանի մը ժամուան իրարանցումով կամ քանի մը շէնքեր վիցնելով չի շահուիր: Պէտք է այդ բոլոր ուժերը խնայուին, պահուին, կազմակերպուին, մեծ, հաւաքական ճիգի մը համար, հոգ չէ թէ ուշ ըլլայ ան: Պէտք է վերջապէս որ ազգին ճակատագրին հետ խաղացողները աչքի առջեւ ունենան ասիկա: Ժողովրդին ղեքաղողութիւնը արհամարհելով չէ որ պիտի կրնանք մեր ապագայութեան գործը ի գլուխ հանել: Եթէ ժողովուրդը իր ծոցէն սժէն զոհողութեան ընդուակ ախարներ տալ գիտէ, անոր գլուխ կենալու յաւակնողներն ալ պէտք է զանոնք համախմբել, կազմակերպել ու օգտակար պէս գործածել գիտնան:

Անփութութեան շքեմը անհրաժեշտ է, քանի որ փորձեր շատ կրեցինք, ու ամենէն գառն փորձերը: Մեր կորուստները լեցնելու համար լուրջ ջանքերու պէտք ունինք: Պէտք է վերանորոգենք բոլոր հինցած, փտտած տարրերը, նոր ուժ, նոր եռանդ, նոր գործունէութիւն ձեռք բերենք, ու պատրաստուինք նոր կռուի:

Ա՛յս է ելքի միակ ճամբան:

ՇԱՐՋՈՒՄ

Ս Լ Ա Յ Ի Կ Ն Օ Թ Ե Ր

ՆԱԻԱՅԻՆ ՑՈՅՑԸ
Ե Ի
Պ. ՔԼԷՄԱՆՍՈՒ 80ԳՈՒԱՄԸ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴՐԻ ԱՌԹԻԻ

Կարծեմ մէկուն ալ տեսողութենէն վրեպած չէ եւրոպական մեծ պետութեանց վերջի միաձայն փութկոտութիւնը: Նորէն իրենց «մարդասէր» զգացումներուն զոհացում տալու:

Կանցնի ահա շաբաթը՝ որ եւրոպական մամուլը կը պարպի գալիք, կամ, լաւագոյն է ըսել՝ չը գալիք, նաւային ցոյցով:

Այս պահուս երբ սոյն տողերը կը գրենք, նաեւրը կը գտնուին արդէն իրէնէն առաջ և Աւստրո-Հունգարական և Ռուսական հիւպատոսներու կողմէ Սուլթանին ներկայացուած ուղիղ փութումը ի գիմաց միւս պետութեանց առեւտ է սա հետեւանքը: — Սուլթան կը նամակերպի ուղիղ փութումի բոլոր կէտերուն՝ պայմանաւ որ 2 տարուան պայմանաժամ տան իրեն իր գործերը կարգադրելու և այն ունեւտեւ միայն եւ ըրուպական ֆինանսական քօնթրօլ և գինու որական ոյժ բերեն: Ինչպէս կերելի, Սուլթան: Համիտ կրկին ընտրը սքէքիւլաթօններու մէջ է և տարակոյս անգամ չունի թերեւս թէ այս յոյցն ալ պիտի յանգի վիճումի:

Վերջելով, յայտարարելով հանգրձ իր սկզբունքով՝ համաժողովուրդը սոյն նաւային ցոյցին, ցաւակցութիւն է յայտնած ատոր մասնակցելու անկարող ըլլալուն, պատրուակելով Միջերկրականի մէջ նաեւրու պակասութիւնը, սակայն «միայն քօնթրօլէր Յայթուէկ» որոշակի կը հռչակէ Գերմանիոյ անմասնակցութիւնը որպէս Վիլհելմի կողմէ Համիտին տաժամ սիրոյ երաշխաւորութիւն մը:

Ցոյցին մասնակցած է նաեւ մարդասէրներուն է՛ն մարդասէր ուսկառավարութիւնը! ո՛վ սինիզմ... Արդեօք Օտլուսայէ՛ պիտի գան այս նաւերը...

Բայց եւ այնպէս մենք չենք ուզեր երկար խօսիլ այս մասին եւ կը թողունք որ աւելի ձեզինկաւոր ձայները լսուին: Ու այդ ձայնը Պ. Քլէմանսօի ձայնն է, որ կը բարձրանայ իր «Ռոսթր» մէջ եւ որ կ՛ուայլ եւ քաղաքավարի լեզուով մը կը հրապարակէ բովանդակ գարշելութիւնը եւրոպական սինիզմին հանդէպ տառապող մարդկութիւնը ընդհանրապէս եւ Հայաստանն ու Մակեդոնիան մասնաւորապէս:

Անա այդ յօգուածը՝ որ երեւցու «Մարդասէր եւրոպան» վերտառութեամբ:

Սուլթանը փոյթ չընէր եւրոպական պետութեանց քօնթրօլը ընդունիլ Մակեդոնիոյ մէջ, եւ քանի որ պատրուակներ կըլէ, ահա, աւստրիացի ծովակալի մը հրամանատարութեամբ, միջազգային նաւատորմ մը, ուր կերելին նաեւ միւր նաւերը,

չուտով պիտի ուղղուին զէպի Տարտանէլը, վտիչնեիւ համար հաւատացեալներու հրամանատարը՝ քանի մը կղզիակներու գրաւումով եւ ի հարկին, պլ օ ռ է յ ա զ Ե :

Սոստովանիմ թէ աւելի կը սիրեմ տեսնել ֆրանսական պատերազմական նաւերը Պայքաններու կոտորածներուն վերջ մը դնելով զբազում քան թիւ պիտի կամ Լորանտո ընտանեաց ծառայութեան՝ պայլիֆի դերով: Յիրաւի, զեռ մտացած չէ անշուշտ, որ Արեւելքի մէջ մեր վերջին նաւային ցոյցին փոքր եղաւ պարզել եռագոյնը ստանալու համար դրամ այնքան տարակուսելի հանգամանքներու ներքեւ՝ որ արեւելքի, որոնց համար շարժուն գրութեան մէջ կը զնչինք ֆրանսական նաւատորմը, իրենց հաւատքը խախտեցին:

Սոստովանիմ թէ աւելի կը սիրեմ տեսնել ֆրանսական պատերազմական նաւերը Պայքաններու կոտորածներուն վերջ մը դնելով զբազում քան թիւ պիտի կամ Լորանտո ընտանեաց ծառայութեան՝ պայլիֆի դերով: Յիրաւի, զեռ մտացած չէ անշուշտ, որ Արեւելքի մէջ մեր վերջին նաւային ցոյցին փոքր եղաւ պարզել եռագոյնը ստանալու համար դրամ այնքան տարակուսելի հանգամանքներու ներքեւ՝ որ արեւելքի, որոնց համար շարժուն գրութեան մէջ կը զնչինք ֆրանսական նաւատորմը, իրենց հաւատքը խախտեցին:

Սոստովանիմ թէ աւելի կը սիրեմ տեսնել ֆրանսական պատերազմական նաւերը Պայքաններու կոտորածներուն վերջ մը դնելով զբազում քան թիւ պիտի կամ Լորանտո ընտանեաց ծառայութեան՝ պայլիֆի դերով: Յիրաւի, զեռ մտացած չէ անշուշտ, որ Արեւելքի մէջ մեր վերջին նաւային ցոյցին փոքր եղաւ պարզել եռագոյնը ստանալու համար դրամ այնքան տարակուսելի հանգամանքներու ներքեւ՝ որ արեւելքի, որոնց համար շարժուն գրութեան մէջ կը զնչինք ֆրանսական նաւատորմը, իրենց հաւատքը խախտեցին:

Սոստովանիմ թէ աւելի կը սիրեմ տեսնել ֆրանսական պատերազմական նաւերը Պայքաններու կոտորածներուն վերջ մը դնելով զբազում քան թիւ պիտի կամ Լորանտո ընտանեաց ծառայութեան՝ պայլիֆի դերով: Յիրաւի, զեռ մտացած չէ անշուշտ, որ Արեւելքի մէջ մեր վերջին նաւային ցոյցին փոքր եղաւ պարզել եռագոյնը ստանալու համար դրամ այնքան տարակուսելի հանգամանքներու ներքեւ՝ որ արեւելքի, որոնց համար շարժուն գրութեան մէջ կը զնչինք ֆրանսական նաւատորմը, իրենց հաւատքը խախտեցին:

Սոստովանիմ թէ աւելի կը սիրեմ տեսնել ֆրանսական պատերազմական նաւերը Պայքաններու կոտորածներուն վերջ մը դնելով զբազում քան թիւ պիտի կամ Լորանտո ընտանեաց ծառայութեան՝ պայլիֆի դերով: Յիրաւի, զեռ մտացած չէ անշուշտ, որ Արեւելքի մէջ մեր վերջին նաւային ցոյցին փոքր եղաւ պարզել եռագոյնը ստանալու համար դրամ այնքան տարակուսելի հանգամանքներու ներքեւ՝ որ արեւելքի, որոնց համար շարժուն գրութեան մէջ կը զնչինք ֆրանսական նաւատորմը, իրենց հաւատքը խախտեցին:

կարծեմ, առաջինը ըլլալու էր այսօր թիւրք նաւերուն զուգը անդնող, որոնք կը փախն վտարի վրայ Գերմանիան, ճիւղաւոր է, որ համակիր է նաւային ցոյցին միայն թէօրիայով, սակայն իր խելով պաշտպանի զերը թոյլ չը տար ուղղել իր թնդանօթները զէպի Սակեհորթի կողմը, Հակառակ այդ բոլորին, այսուհանդերձ կը մնայ բաւականաչափ նաւային ուժ մը վախցնելու թիւրքիան: Սուլթանն ալ, ինչպէս անոնք որ ինքզինքնին հզօրագոյնը չեն զգար, կակոխ տրամաբանել Այն հարցին թէ ի՞նչու պաշտպաններու կոտորածները չը դադարեցնեն, ան կը պատասխանէ պահանջելով թէ ի՞նչու Յարը, որ Մակեհորթի կոտորածները արգելել կը յաւանդի, թողուցած է կոտորել հրէաները կայսրութեան ամեն անկիւնները կամ զանոնք օրէնքի ենթարկել: Եւ մինչդեռ Յարը բացատրութիւն մը կորուսէ, առանց գտնել յաջողութեամբ, Ապտիւ Համիտ, դառնալով Եւրոպային կրտսէ՝ ինչու նաւերը չուղարկեցիք Օտէսա, որ ձեր միջամտութեանը կարող էր ամբողջ ժողովուրդը մը մահէ փրկել:

Եւ թիւրքերը, որ խաղաղասէր մարդիկ են՝ եթէ չուեն կոտորածներու ծրագրիներ, կը տրամաբանեն Սուլթանին եղանակով:

Սուլթաններ ենք, կըսեն անոնք. բնական է որ մորթենք, ի պատիւ մեր Աստուածութեան, անոնք որ նախատինք մը կընեն ասոր՝ որդեգրելով մէկ այլ հաւատք: Պուրկարներն ու չայները շունք քրիստոնեաներ են: Միութեան, իսլամի մեծութեան համար, մեր Աստուածը միայն անոնց մահուան պէտք ունի: Արքայան գործ մըն է մաքրել երկրի վրայէ անոնք՝ որոնց նոյն իսկ զոյուրութիւնը անարգանք մըն է ստեղծագործ Ալլահին: Արքայն հաւատքի ծէս մը կը կատարենք մենք այս մարդկային ուղիակէզը, որ հանելի յոխաղ մըն է մարմնակալին: Ինչու խանգարել մեզ մեր այս հաւատքի գործն, որ ձեր կրօնքն ալ կը ստանէ հաւատարմութեան անուան տակ:

Այո՛, ստեղծող, յիրաւի, կը պատասխանեն պետութիւնները, արդար, փառաբանելի, հարկաւոր էր մորթել անոնք, որ մասնակից չէին մեր հաւատքին, սակայն, կրօնական հաւատքի անկումէն ի վեր տեսանք թէ պարզ բարբարոսութիւն էր այդ Արեւի, այս բարբարոսութեան

չենք կարող աւելի հանգուրծել եւ հակառակ ձեր կամաց՝ ձեզ քաղաք կրթելու համար կը յաւանդինք զըսպել ձեզ, յարգելու ձեր համաքաղաքացիներուն կեանքը որոնց հաւատքը տարբեր է ձերինէն:

Բայց միւսիւրմանները կը զայրանան:

—Այդ ի՞նչ հիշեալ է որ կը պատմէք մեզ, կը խմբերգեն անոնք. դուք չէիք որ լաւ կը գտնէիք մեր երեք հազար քրիստոնեաներու այրուած, այր, կին, երեխայ, Օրֆայի եկեղեցւոյն մէջ, Օրֆայ մը: Կը սէր Լօպանով, իսկ Հանթօ, գոցելով աչքերը, կը բողբօք թէ տեսած չէր բան մը: Եւ հրէաները որ մենք անարժան կը համարէինք կոտորել զուրք, ուսանող, մեծաքանակ կը մորթէք ձեր Աստուծոյ անուամբ: Եւրոպան կը տեսնէր ձեր արարքը, առանց ամենաթեթեւ ցոյց մը փորձելու, նախագահ Ռուզվելթ չը տեսա՞ւ զպուրի պէտք՝ ձեր հրէաներու անհաճոյ հէքադօմպներուն հոմար: Դուք խոստացած էիք միայն յեղափոխականները ջարդել: Բայց հպարտ կայ մի քանի օր, որ ձեր կառավարիչները, ձեր ոստիկանութիւնը, ձեր բանակը ծայր տուած են իրենց արեւնարու շահատակութեանց հանդէպ հրէաներուն: Ամեն կողմ կը խողովեն հրէաներուն՝ աւելցնելով մի քանի սինդիկատներ: Եւ ներս, իրենց անաշտութիւնը ցոյց տալու համար, նայեցէ՛ք ձեր արեւնարու ձեռքը եւ իսկ թէ ի՞նչ իրաւունքով կարգիւնք գիտ արեւնարու իմ կարգիս: Տէր չենք մենք մեր երկրին մէջ, ինչպէս դուք ձեր կայսրութեան մէջ. մարդ կարող չէ՞ կոտորել իր տէրութեան մէջ խաղաղօղն: Մենք ձեզ կուտանք հրէաները. դուք մեզ թողուցէք մեր պուրկարները:

Բայց Եւրոպան չը հասկնար այ պէս: Անոր համար երկու որոշ դասակարգ կայ. անոնք որ կարող են կոտորել անպատիժ կերպով եւ անոնք՝ որոնց մարդասիրութիւնն թոյլ չը տար խողովելու: Պոլկարները բողբօք ունեցան, կլաստթօնէն ի վեր, այս վերջնոյն մէջ գտնուելու: Կոլի կը մղենք անոնց համար, Արեւի, նոյնքան եռանդով որքան ձեռնպահութիւն ցոյց կուտանք հրէաներու եւ հայերու ծառայութեան: Այս խաչակրութիւններն, մի չեւցարդ, անցան առանց վտանգի, լոկ

այն պատճառաւ որ չը վերադարձանք թիւ պիտի-Լորանտո արշաւանքէն երթէն քիչ մը շուտ: Սակայն Սուլթանը այս անգամ չուզեր խել մեկուն, խիստ նուաստացուցիչ կը գտնէ զբացուել Ռուսաստանէ մը, որու ղէմ իր վաղմտի վրէժին խմորը կհառայ հոգւոյն մէջ, գիտնալով հանդերձ իր ղէմ սարքուած պատերազմի նախապատրաստութիւնը, չուզեր զիջիլ եւ իրողութիւնը այն է որ եթէ թողու խնդրը հասնիլ մինչեւ իր ծայրագոյն կէտին, պիտի հանդիպի քաղաքական նախադրականութեամբ, որոնց մարդասիրական հարցեր ակունջ չեն փակեր երբէք շահու նկատումներուն: Ապտիւ Համիտ ունի, յանձին վիւհէլմ կայսեր, լաւ բարեկամ մը, որու խորհուրդներն խիստ թանկագին պիտի ըլլան իրեն:

Մաղթենք որ Պէրլին շտապարկէ խնդրը աւելի զէջիլ յանդիպելու: այդ պարագային, կոտորիչ Սուլթանը, պահանջելու վերջ, պատուոյ սիրոյն, կոտորուի ազատութիւն, պիտի մտադարձարանայ:

..

Պ. Վիլմանթօս այս յօդուածը, անտարակոյս, դուրի չէ արդարացիութեան, նամանակաւն կատարութիւններու վանտալագոյնին: Ռուսաստանի նկատմամբ, Արեւելքը ընդհանրապէս տրամաբանական պատճառաբանութիւնը միմիայն կը օտոտանէ իրողական մեծափառ խաչակրութիւնը երեսը կարմրեցնելու:

Միւսնոյն առաւօտ եւ գրեթէ միեւնոյն այլ ամիսի բովանդակութեամբ կտոր մը գրած էր Արթուր Նի մէջ պ. Հարալէն, որով կը ցուցնէր ինչպէս թիւրք մը՝ «գեղեցիկ մօրուքով, շլտակ հոգիով եւ ուղղորդ շարժանութեան» կը հարցնէր իրեն: «Ինչու եւրոպական տէրութիւնները նաւատորմ մըն ալ չեն զրկեր Օտէսա...»

Ինչու...»

Ոնեզ պ. Հարալէն ալ շուտով է մնացած եւ իր սովորական սրամտ սողելով կաւելցնել:

«Նո՛ւ, ես իրեն ըսի թէ դա միւսիւրմանի ուղեգրն անիմանալի բան մըն էր, եւ առանց աւելի քայքայութեանց, ժամագրութիւն մը պատրուակելով, դուք ուղղուեցայ...»

«Եթէ հարկ ըլլար ամեն ինչ բացատրել, չը պիտի կարողանալի աւարտել ընա...»

Ինչու, ինչու, ինչու չի միջա-

Գ Ր Ե Յ
ՕԳՏՎՍՍՈՒՊՈ
— * —
ՀԱՅՐ ԲԱՆՖԻԼ(*)
— 0 —
(Թարգմանուած ֆրանսերէնէ)

Մինակ մնալուն պէս վերապատուելի հայր Բանֆիլի առաջին գործը եղաւ ճամբել պարտիզպանը, սայա-

Մ. Ս. — Անցեալ անգամուան մեր ծանօթութիւնը սխալ գուրս եկած ըլլալով պէտք է ուղղել հետեւեալ կերպով:

Ապպէ Փիւլլ գրքէն միայն հաստատուելի թայգմանուած են «Շարժում»-ի համար մեր Միւնիխի աշխատակցէն: Ռուսով ենք թէ մեր ընթերցողները զո՛հ պիտի մնան:

պանը հաւնոցին պահպանը, և ծախել երկու ձիերը, չորս կովը և մնացած հաւերը: Ետքը, համաձայնեցաւ գրացուելի մը հետ, որուն ամուսինը ատենօք օրականով կաշխատէր վանքին հաշուոյն, որպէսզի այդ կիներ ամէն առտու և իրիկուն՝ վեց սուր փոխարէն՝ իրեն բերէ աման մը ապուր եւ կտոր մը սեւ հաց, եւ ատկից զատ, անոր էրիկը պատարագի ատեն իրեն սպասարկէ:

Այնուհետեւ, ազատած տան սնունդի եւ մատակարարութեան հոգիներն, պատեցաւ մուշկ աւերակներուն մէջ սեղ, խիստ լուրջ եւ մտախոհ:

Վեց ամիս թարուակ ապէս մինչեւ զիջել խախտեցաւ այսպէս, հետզհետէ աւելի մտազբաղ, ամէն օր նեղցնելով իր պտոյտներուն շրջանակը: Ի վերջոյ գայն սահմանափակուելու համար կործանած մատուոն շրջապատին մէջ:

Չարմանալի բան. ինք սր սովորաբար այնքան շուտորոյց էր, չէր նեղուեր գրեթէ այն բացարձակ համարութեան որուն կամովին դասապարտած էր ինքզինքը, եւ արդէն իր գուարթ տրեղայի զէմփին վրայէն երբեմն կանցնէր հոյասեսիլ եւ խելագար անբանացման այն այտայտ տուրիւնը, որ կը տեսնուէր ձեր մեծ նակեացներու սեւեռարի զէմփերուն վրայ:

Ինք իր վրայ եւ ինք իրմով սպրեւելով հեռու ամէն մտաւորական հարգակցութեան, միշտ միեւնոյն մտածուելի յաճախուած, այս մեծութեան առանձնութեան, այս լուրկեան մէջ զոր միայն կը խանգարէին սրմբուրոյ յանկարծական անկումներ եւ իր ուժաւորները խարստուած գերաններու, եղաւ որ Հայր Բանֆիլի ուղեգրն մէջ բիւրեղացման տարօրինակ աշխատութիւն

մը կատարուեցաւ: Վարանքներէ, խիղճը զպուրած տարակոյսներէ եւ առարկութիւններէ յետոյ, որոնք այնու մանաւանդ շուտ կը հերքուէին, վասն զի ինք անուստի էր գանձը քննադատելու համար: Հայր Բանֆիլ ինքնիրեն անգարծօրէն համոզուած էր թէ տակաւին գերիներ կային հեթանոսներուն ձեռքը:

Անցեալին առասպելներով սնած իր երեւակայութիւնը չուենալով մարդկային կեանքի գործունէութեան վրայ ուրիշ ծանօթութիւն բայց եթէ անոնք զորս սորված էր հին լատին գրքերու մէջ, իր միաբանութեան հարազտ պատմութիւնը հոշակելով կը հաւատար թէ գերիները ճնութեան անհրաժեշտ եւ միայն արտադրութիւնն էին եւ թէ գերիներ կային, ինչպէս կային ծառեր, ցորեն եւ թուռներ, դե

մտել երբ ուսանողան հպատակ ու հարգատար արեան ճապարհներու մէջ կը լողան, երբ կովկասի հակախորհրդային ուժերու դիմաց կ'ընդունուին և արտաքին շրջաններու մէջ կ'ընդունուին...

Ինչո՞ւ... բացատրու թիւնը վերապահուած է հայրախնամ մեծ պետութեանց նախարարներուն

Մ. Յոշակ

ԱՂԻՔԱՅԻՆ ՀԱՐՑԸ ՌՈՒՍՍԱՆՍՈՒՄԻՍ

— 0 —

Արտասուած «ՍՕՑԻԱԼԻՍՏ»-ից

Գ.

Իսկ վերջնական ձեռք էր ունենայ Ռուսաստանի ծայրերի պետական-իրաւական դիրքը, այնուամենայնիւ դրանով լուծուած է ազգային խնդրի միայն մի մասը միւս մասը չէ կարելի այդ եղանակով լուծել: Օրինակ՝ արդեօք կովկասը պիտի կազմէ մի ինքնուրոյն պետութիւն, թէ Ռուսաստանի միացեալ պետութիւններէ մի անդամը դրանով դեռ չի վճռուած հայ ազգի դիրքը: Ռուսաստանում, ինչպէս և Բալկաններն իրարկողով, փոքր Ասիայում, Աւստրալիայում գտնուած են այնպիսի մեծ սահմաններ արոնք չեն պատկանում մի որոշ ազգութեան, այլ ուր խառնիխառն ապրում են բազմազան ազգեր և նրանց անկարելի է տեղափոխուել իրարից բաժնելու: Դրանից ծագում են ազգային խնդիրներ, որոնք անբաժանելի են արեւմտեան Եւրոպացու համար և անհնարին է լուծել Եւրոպական միջոցներով: Ընդհակառակը, Աւստրալիայում օրինակ, այդ միջոցները ստորակարգ են մի քանի ժամանակից ի վեր հանդէս են եկել այնտեղ մի շարք իրեացի առաջարկութիւններ, որոնց համաձայն երկրների ինքնավարութիւնը պիտի շղկապուած լինի առանձին ազգերի հետ, և աւտորիտական սօցիալ-դեմոկրատիայի կուսակցական կազմակերպութեան մէջ աւտոմոնիայի երկու տեսակները ևս գործնականապէս իրականացել են: Չը նայելով դրան և այն հանգամանքին, որ Աւստրալիան իւր ազգային վեճերի և պառակտումների շընորհիւ խորապէս ընկել է, այնուամենայնիւ բուրժուական կուսակցու-

թիւնները մինչեւ օրս յամառութեամբ ընդդիմացել են ազգերի աւտոմոնիայի գաղափարին: Այսուհի հետ կրկին երեւում է, որ ո՞ր է հասարակական խնդիրը լուծելու ժամանակ ամենամեծ դժբարութիւնը ներկայացնում է դասակարգերի կարող ոյժերի յարաբերութիւնը և ո՞ր է ո՞չ թէ գործնական առաջարկութիւնը ինչպէս կ'ընդունուի: Ուր կ'աճէ կայ, այնտեղ դիրքին է նսեւ ճանապարհ գտնելու: Ընդհակառակը չի օգնում ամենագեղեցիկ ճանապարհ հարթելն անգամ, երբ բացակայում է կամքը, հասնելու այն նպատակին, որ առաջնորդում է այդ ճանապարհը:

Երկրների աւտոմոնիան համակերպել է բուրժուական հասարակութեան ոգու հետ, որովհետեւ դրանով կղզիանում է իւրաքանչիւր ազգ և առանձին անհատական բարձրութեան հասնում: Ընդհակառակը ազգերի խաղաղ համայնակեցութիւնը, խառնիխառն ապրելը, երբ նրանք հնարաւորութիւն չեն ունենում միմեանցից անջատելու իրենց ներգործութեան շրջանները, գտնում է մեծ ընդդիմացութիւնը բուրժուական հասարակութեան հետ: Երբ և ո՞ր կառուցած է մ'ընդունում ինքնուրոյն իրաւ մրցութիւնը ժամանակից ժամանակ արտաբերում է հակաբարձործունէներ, բուրժուական հասարակութեան բոլոր դասակարգերը աշխատում են որոշ պայմաններում վերացնել մրցութիւնը, որովհետեւ դա վնասակար է նրանցից իւրաքանչիւրի համար որոշ պայմանների մէջ, սակայն ունենոր դասակարգերը միայն մի միջոց ունեն դրա դէմ, այն է՝ մենավաճառութիւնը (մոնօպոլի), առանձին դասակարգերի, երկրամասերի, ազգութիւնների առանձնաշնորհուր միւսների հաշուով Միջնադարեան համաբարութիւնից և քաղաքային առևտուրի ազատութիւնից մինչեւ նորագոյն պաշտպանողական մասերն ու կարթերները տեղի են ունենում այդ փորձերը՝ մրցութիւնը մենավաճառով վերացնելու համար: Իսկ սա նշանակում է, որ այն հակառակութիւնների փոխադէմ, որ արտաբերում է մրցութիւնը, առաջ կ'ուղի աւելի սուր ու ճնշող հակառակութիւններ: Ընդհակառակը, պրոլետարիատն աշխատում է, բոլորովին այլ կերպ, քան ունենոր դասակարգերը աշխատում են կը վերագրէր Աստուծոյ կամքին, համոզուած էր թէ Բարձրեալը այս մեծ գործը կատարելու պէտք եղած ուժը այն ատեն պիտի տար իրեն, երբ որ իր նախկին շքեղութեան մէջ կանխապէս վերակադէմ էր մատուցող, զոր ամբարշտութիւնը կործանած էր, ուրիշի կացութիւնը սա պարզ բտոներուն մէջ ամփոփեց:

— Առաջ մատուցող, ետքը միտքանութիւնը... գործի սկսինք: Երբ որ ստիպուեցաւ քննել ձեռք առնուելիք գործնական միջոցները Հայր Բանֆիլի նախ շատ չփոթեցաւ: Ապրութեան եւ յուսահատութեան վայրկեան մը ունեցաւ: Իր մոլեգին խոկմանց մէջ երբէք չէր խորձած նմանօրինակ ձեռնարկութեան մը նիւթական դժուարութեանց վրայ: Ուրեմն կ'երեւակայէր որ եկեղեցիները ինքնիրեններն կը

տում է վերացնել մրցութիւնը և նրա պատճառով վնասները իր շարքերում, և իրաւ, ոչ թէ մեծն ա վաճառի, այլ համերաշխութեան միջոցով: Դրանով կարողանում է նա իր շարքերից շքեցնել այն հակառակութիւնները, որոնք այնքան աւելի են աղքատը փորում բուրժուական հասարակութեան մէջ, որքան նա ձգտում է վերացնելու մրցութիւնը:

Իրաւ, պրոլետարիատի մէջ եւս տեղի են ունենում փոփոխութիւններ, մենավաճառի գիւղը գլխաւոր համար: Ուր նրա շարքերում դեռ չէ տիրում սեփական դասակարգային գիտակցութիւն, այլ աննկատելի կերպով իւրացնում են բուրժուական մտածողութեան եղանակները և ուր դրա հետ միասին արտաքոյ կարգի պայմաններ առանձին պրոլետարիական խաւերի համար հայթհայթում են բացստիկ նպատակները: Ինչ որ միայն, այնտեղ ձգտում են նրանք մենավաճառելու այդ պայմանները և վակելու կոչման մուտքը ուրիշ պրոլետարիատի համար: Այդ ձգտումը շատ էր տարածուած առանձին ձեռնարկներում մէջ, համաբարութեան ժամանակ: Սակայն կապիտալիստական արդիւնաբերութեան սիտուսի օրով պիտի ապարդիւն անցնեն այդ կարգի ձգտումները, որովհետեւ պրոլետարական արտուած խաւերին սպանում են երկու կողմից: Նրա յետեւից յորձանք է ուղիւ աշխատանք որոնող պրոլետարիատի միջոցով բանակ, իսկ առջեւից հրապարակ է նետուած շարունակ անխնայ զարձակ մի խոշոր կապիտալ գիւղած նորագոյն տեխնիկայի բոլոր կարող միջոցներով: Արտուած բանուրական խաւերը չեն կարող միայնակ կղզիացած պահպանել իրենց դիրքը: Նրանք պէտք է միշտ և շարունակ իրենց կուրծքի ժամանակ դիմեն ընդհանուր բանուրական սոցիալականութեան և այդպիսով հրաժարեն իրենց արտաքուստ գրութիւնից և ողջունեն ամբարշտութիւնը:

Ունենոր դասակարգերը սկզբից և եթ արտուած դասակարգեր են, նըրանց սօցիալական դիրքը հիմնուած է արդիւնաբերութեան միջոցների մենավաճառութեան վրայ: Պրոլետարիները, որպէս դասակարգերից ամենաստորինը, չեն կարող որպէս դասակարգ արտուած լինել, երբէք միւս դասակարգերը շահագործել:

չինուին, եւ թէ միմիայն քիչ մը հաւատք պէտք է որպէսզի, հողին ալքերէն անոնք բարձրանան արեւին մէջ, երկններու ելզովը թըրթուեն: Աւա՞ղ ոչինչ կ'երեւակայէր հեղ ազնիւ մարդը: Ան կը վերատեսնէր սիրելի մատուցող, ուր իւրաքանչիւր քար կը բարբաւէր նախեաց յիշատակը հերոսները, սուրբերը, մարտիրոսները, անիկայ զայն կը վերատեսնէր այնպէս ինչպէս նը կարագրուած եւ իր ամէն մասերուն մէջ նկատուած էր շատ հին դիրքի մը մէջ զոր դոց սուրբած էր եւ զոր կը կարողոր ամէն օր, անիկայ զայն կը վերատեսնէր իր գիծերուն յստակութեամբը, ծլաքներուն խորտուութեամբը, գեղեցկութեամբը իր դրան որ կը ներկայացնէր, կրանիթի վրայ փորագրուած, միաբանութեան անմահ պատմութիւնը: Ան կը քալէր հնչուն կամարներուն տակ, բարձր

Նրանք չեն կարող պետական կարողութիւնը նաեւ, որպէս զի հնի փոխարէն առաջ բերին մի նոր արտուածութիւն, նոր մենավաճառ այլ միայն կը նաեւ, որպէս զի վերջ ան իւրաքանչիւր արտուածութեան ու մենավաճառի, ուրիշի և առանձին ազգերի մենավաճառին ու արտուածութեան: Այդ պատճառով եթէ ունենոր դասակարգերը գիտեն ազգերի մրցութիւնը բնականաբար փոխարինելու իրենց ազգի մենավաճառով, արտուածութեամբ ապստոյն անհրաժեշտութեամբ պրոլետարիատը վաղ թէ ուշ փոխարինում է ազգային մրցութիւնն ու առեւտրութիւնը միջազգային համերաշխութեամբ: (Շարունակելի)

ԿՈՎ ԱՍԵՒՆ, 1 ՄԻՒՆԻՍ

(«Արշալոյս»էն քաղուած)

Նոյեմբ. 3ին Բագուի ընդհանրապետական ներկայացուցիչ պատգամաւորութիւն Բագուի ռուս սօցիալ-դեմոկրատների բանուրական կուսակցութիւնից և հետեւեալ պահանջները դրաւ:

- 1) Վերացնել պատերազմական գրութիւնը: 2) հեռացնել կողակներին թէ քաղաքից եւ թէ հանրային շրջանից: 3) տեղ նը շանակել միմիկներին համար: 4) զսպել խաւիքաններին, որոնք որոշ պահանջներ են դրել (երեւել հայերին Բագուից հեռացնելու պահանջն է ակնարկածը): Նա հանգ պիտի գոհացուցիչ պատասխան տուաւ միայն 3րդ պահանջին, որ միմիկները թող կը տայ միայն ծածկուած շէնքերում: Աւա՞յին պահանջը իրենից կ'սխալմ շուներ, իսկ երկրորդը կատուած կը լինի առաջինից: Խուլիքանների և նրանց պահանջի՝ որ հայերին քշեն և այլն, նահանգապետը յայտարարեց որ նա արդէն իր ամբողջ ուժովը կ'աւել է մղում խաւիքաններին ձգտումների դէմ:

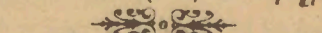
— Պեղումներ են սկսել Բագուում այրած տների աւերակների մէջ, որովհետեւ ազատեալներից

ոչ միայն գերիներ կան կրէր ինք նիրեն Բարձրաձայն, այս համոզմանը վճռական հեղինակութիւն մը սայու համար այլ տասն անգամ աւելի կան յորմէ հետէ դադրած ենք զանոնք փրկելէ: Ասիկա աչքի կը գարնէ եւ մեր մեծաւորները չեն տեսներ այդ բանը, ի՞նչ կուրութիւն»

Այն ատեն իր մէջ աճեցաւ ուսուցանողական գաղափարը թէ ինք կատարելիք պատժում մը ունէր, պաշտոն անխուսափելի եւ պանծալի, այն է վերակազմել Թոնիթէնի միաբանութիւնը, այնպէս ինչպէս հաստատած էին իր սուրբ հիմնադրուցի ժ.ն սը Մաթա եւ Յիլիք սը Վալուա: Ես զայն պիտի վերահաստատեմ կը պոտար, մարգարէի մը եռանդու հաւատքով, իր երկարած բազուկովը ժնսթ մը գծելով էր ամբողջ աշխարհը կըզգգրկէր: Բայց, իր աւելորդապաշտ բնութեան մէկ կ'ընթողը, որ

սիւններուն մէջսեղ, որոնք կ'որուագդէին խոյակներու, կանդակներու հրաշալի քերթուածը, անիկայ կը ծնրադրէր անոր բազմաբան մարմարէ սայաքարերուն վրայ, յափշտակուած որմանկորներու հրեշտակային սմգուներութեան եւ խորանին ճառագայթարձակ ոսկիէն եւ ապակի ներու լո սաճած սնչ հատուածակողմէն: Եւ ամենիւն ինքզինքին շէր հարցնէր թէ բոլոր ամոնք որ այնքան գեղեցիկ այնքան պարզ կը թուէին իրեն այսօր կը ներկայացնէին անհետացած արուեստներ, անհնարին պայծար եւ անգոտնելի միլիոններ: Երբ որ անակնկալի առաջին վայրկեանը անցաւ, Հայր Բանֆիլ սկսաւ գործի այն կոյր վտասուութեամբ գոր կուտայ ամէնուն մեղամտազնու փոխալին հետապնդո մը:

(Շարունակելի)

շատերը յայտնել են որ այդ սու-
ւերակներն մէջ կան ոչ միայն ի-
րենց թակագիրն իրերը, այլև
շատ վառուած մարդիկ :

— Հայոց եկեղեց, և դպրոցա-
կան բոլոր կուրսածներն ու գու-
մարները վերագործման մասին
մշակուած օրէնքներն ծրարիբը
արդէն վաւերացուած է ներքին
գործերի և հոգային վարչու-
թիւններն կողմից և եկել է փո-
խարքային : Այժմ այդ ծրագիրը
չուտով կը տպուի և կուղարկուի
տեղական հոգային վարչութիւն,
նորին նահանգապետներին և
էջմիածնի սիւնդին միջոցաւ հա-
յոց բոլոր թէմակալ առաջնորդ-
ներին, որոնք պիտի ներկայ լի-
նէին կայուածներն ու գրաւները
ստանալու գործողութիւններն
ժամանակ :

— Կովկասի Փոխարգայի հրա-
ժարելու մասին մայրաքաղաքի
թերթերը հաղորդելուց յետոյ,
աւելացում են որ նրա փոխա-
րէն մտադրութիւն կայ նշանա-
կելու մեծ իշխան Միխայիլ Նի-
կոլայեւիչը :

— Ոստովի քաղաքապետ կոմս
Պիլլերովն առաջարկած է հրա-
ժարական տալ, որովհետեւ
միջոցներ ձեռք չառաւ կոտո-
րածն արգիլելու : Մտտ 24 նա-
հանգապետներ վաճառուած են ի-
րենց պաշտօններին միեւնոյն
պատճառով : Նմանապէս Գանձա-
կի ընդհ. նահանգապետ գեներա-
Տակալովն առաջարկուած է
իւրաքանչիւր պաշտօնէն : Ռուս
թերթերը այս լուրերը հաղոր-
դելով կաւելցնեն թէ չի բաւեր
միայն այդ մարդիկը պաշտօնէն
հեռացնել, այլ իրենց արարք-
ներուն համար պէտք է պատժել
միանգամայն :

— Քննելով թիւրք—հայկական
ընդհարումների պատճառները
Գանձակում, Բագում և Երեւա-
նի նահանգներում, որտեղ ոչ
նախանձելի դեր կատարեցին տե-
ղական ոստիկանութիւնները,
երկրի բարձր իշխանութիւնն ան-
հրաժեշտ համարեց արձակել բո-
լորովին այդ երեք նահանգների
ոստիկանական բոլոր ծառայող-
ներին և յայտարարութիւնով հը-
րաւիրել ոստիկանութեան մէջ
ցանկացողներին, ծառայելու այդ
պիսիները որոնք իմանան տեղա-
կան լեզուները, միայն թէ ոչ
հայ լինեն և ոչ էլ թուրք :

Թիթեւ հաշուով որ կատարել է
առասական մի թերթ, հրէական
կոտորածները Ռուսաստանում տե-
ղի են ունեցել 66 քաղաքներում :
Մի սոսկալի թիւ, երբ մտածու-
ենք թէ այդ 66 քաղաքներում
որքան անգամ 66 զոհեր են ըն-
կել, անմեղ զոհեր «հայրենասի-
րական» վարչութիւններին :

— Նոր Զուլայի մէջ սեպտեմ-
բերէն ի վերջոյ ցուած է նորա-

կառոյց հայկական վարժարանը,
զոր Տիկին Վառվառէ Քանանեան
հիմնած է : Ինչպէս արդէն ժա-
մանակին գրուեցաւ, յիշեալ տի-
կինը ի յիշատակ իր ամուսնոյն՝
հանգուցեալ Գէորգ Քանանեանի
այդ նպատակին համար յատկա-
ցուցած էր 40,000 ռուպլի, բացի
չինութեան ծախքերէն : Եւ չորսին
համար ալ ծախուեր է 5.6 հա-
զար ռուպլի :

Վառնայի հայերն ալ շատոց
ի վեր տիկին Քանանեանի մը կը
պատեն իրենց դպրոցին պիւտ-
ճէն ապահովելու համար, բայց
խեղճերը նոր Զուլայի բազմա-
ւորութիւնը չունին, ինչպէս կե-
րելու :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ա

Պուլէն 16 նոյ. կը հեռագրեն.
Եպարքոս Գէորգ բաշան և ար-
տաքին գործոց նախարար թէ.
Ֆիք բաշան, կը շարունակեն դի-
մումներ ընել հինգ էքրութեանց
դեսպաններուն, կարենալ կորզե-
լու համար անոնց համաձայնու-
թիւնը, որպէսզի վերստին սկսին
քննութիւնը միջազգային ֆինան-
սական քօնթրօլի, որովհետեւ
երկու նախարարները չունին
կատարեալ իրաւասութիւն, դես-
պանները կը մերժեն բերանացի
յարարբութեանց մէջ մտնել ա-
նոնց հետ : Անոնք կը պնդեն որ
քօնթրօլի ծրագիրը ամբողջու-
թեամբ և վերջնականապէս ըն-
դունուի :

Այսպէս նմանապէս դեսպան
ները Բալթիկոյն Գրան, Պանք
Օթոմանի և Տէգ Բիւպլիքի ի-
րաւունքներուն ընդլայնման հա-
մար բերած առաջարկութիւնը
մերժեցին, որով Դուաը կուզէր
որ այս երկու հաստատութիւն-
ները կարենան ընել այնպիսի
մի քօնթրօլ, այն ինչ որ կառա-
վարութեանցն է :

Եթէ Դուաը մինչեւ հինգշաբ-
թի երկուշի չի տայ կատարեալ
գոհացում, միջազգային նաւա-
տորմիքը պիտի գրաւէ թէնէաս
կղզին, լուր կը շրջի նաև խա-
ղազօրէն Տարտանէլը պաշարելու
համար, սակայն այս վերջինը
տակաւին հաստատ չէ :

Թուրքիոյ ընդդիմադրութեան
ոյժ կուտայ զինուորական կու-
սակցութիւնը ինչպէս նաև Գեր-
մանիոյ դեսպանին ընթացքը —
եթէ գրութիւնը չը փոխուի վախ-
կայ որ կիրակի ծագելու են ան-
կարգութիւններ Պոլսոյ և Մակե-
դոնիոյ մէջ — ժողովուրդը շատ
անհանդիտ է :

— Պուլէն Թրայէ Բրէսէլին կը
հեռագրեն. Երլաքի մտ եղած
շրջաններու մէջ, լուր կը շրջի,
թէ Հիլմի բաշան անուանուելու

Եպարքոս :

— Կը հաւատեն թէ, Ուստրո-
Հունդարական դեսպանաւորը
ձերբակալած է Ուստրիացի մը,
զոր այն ինքը Գէորգ բաշայի
յանձնարարութիւնով, նետած է
առմար անոր գէմ երկու շաբաթ
առաջ :

— 15 նոյ.— Միջազգային նա-
ւատորմիկն մեծ նաւերը մասն
Միտիլինի նաւահանգիստը, ա-
ռանց ցամաքը ուժարկոծելու, իսկ
պղտիկները մրրիկի հետեւանօք
ստիպուեցան խտրսիւել ծովա-
խորշի մը մէջ. 400 հոգի իջան
ցամաք և գրտուեցին մաքսատու-
նը, հեռագրատունը և քանի մը
ուրիշ կէտերն քաղաքի :

Տաճկական զօրքը անխիղապէս
ձգեց զորանոցները, որ հիմայ
աւստրիական զօրքերու շուրտ
մը կը պահպանէ :

— Եթէ Սուլթանը նաւային
գոյցին տեղի չտայ, աէրութիւնք
որոշած են նաև գրաւել Լիմնոս և
Թէնէսօ կղզիները և յետոյ պա-
շարել Տարտանէլը մինչ Գուլէ
Սուլթանիէն. իսկ եթէ չշարու-
նակէ յամառիլ տէրութեանց
կամքին անոնք ծայրահեղ մի-
ջոցներու պիտի դիմեն որոնք առ-
այժմ խիստ գաղտնի կը պահուին :

— Պիթանտարտ* կը յայտնէ
թէ տէրութիւնք որոշած են Ա-
ւստրիոյ յանձնել Մակեդոնիոյ
գրաւումը եթէ նաւային ցոյցը
ապարդին հետեւանք մը ունե-
նայ. իսկ իտալական թերթերը
կը հաղորդեն թէ Ուստրո Պուլ-
կար գաղտնի դաշնադրութիւն մը
կնքուած է որով այդ վերջինը
պիտի գրաւէ Մակեդոնիան :

— Աթինայէն կը հեռագրեն
ամսոյս 25 ին. Միջազգային նա-
ւատորմիկը գաղտնի հրամաններ
առած մեկնեցաւ : Ինքիական և
ֆրանսական թօրփիլներ նաւա-
տորմիկին հետ հաղորդակցու-
թիւնը պահելու համար կը մնան
Բիրէս :

— Յունական թերթերը կը
գրեն թէ եթէ Պուլկարիա զինու-
զօրութեամբ գրաւէ Մա եղոնիան
բարենորոգումները հաստատու-
նպատակաւ, այն ատեն ամբողջ
Մակեդոնիան պիտի ապստամբի :
Հազարի շափ կրէտացի ապս-
տամբներ այդ նպատակաւ Աթինա
հասած են :

— Մովակալները նաւային
ցոյցը հետեւեալ կերպով որոշած
են կատարել Միտիլինի առաջ :
Առաւօտուն 5 սպաններ թարգմա-
նով մը կղզիին կառավարչին
պիտի յանձնեն պաշտօնագիր մը
ցոյցին պատճառը և նպատակը
յայտնելով, յայտարարելով մի-
եւնոյն ատեն թէ վաճառականու-
թեանը չպիտի վնասուի : Նոյն
իմաստով ազգարարագիր մըն ալ
պիտի տան հրապատմանը ժամ
մը վերջը նաւալները ցամաքը

երկելով պիտի գրաւեն կառա-
վարական շէնքերը, մաքսատունը
և հեռագրատունը : Այս շէնքե-
րու շուրջ 3 գօտի պիտի հաս-
տատեն. Ուսլին գօտին պիտի
բռնեն նաւատորմիկին նաւազ
ները, երկրորդ գօտին շէնք
պիտի մնայ, իսկ երրորդը պիտի
մնայ թիւրք զինուորաց ձեռքը :
Նաւատորմիկին պալիք հեռագրի-
ները Աթինայի ճամբով կամ
ուղղակի Պուլէն պիտի գան. իսկ
թէ որ վերջին ճամբով հեռա-
գիրները չը հասնին, այն ատեն
հեռագրաթիւր պիտի խզեն :

— Պիթանտարտ* կը հե-
ռագրէ թէ նաւատորմիկը ամսոյս
26 ին Միտիլին հասած է :

ՄԱԿԵՂՈՆԻԱ

Մակեդոնական յեղափոխական
կուսակցոյ թիւնները միանալով
Սօֆիայի կեդրոնի կոմիտէին ան-
դամ ընտրեցին 6 հոգի, որոշե-
ցին, 1.— Մերժել օտար տէրու-
թեանց միջամտութիւնը և ոչ
ալ պալքանեան տէրութեանց
պաշտպանողական ազդեցութիւ-
նը, 2.— Յոյն և սերպ խումբե-
րու վրայ յարձակել ջանալով
զանոնք բոլորովին բնաջինջ ը-
նելու Մակեդոնիոյ մէջ :

Վլախի վոյսթօքի մէջ մեծ կռիւ
մը տեղի ունեցած է ճամբան վե-
րագարձող զինուորներու և սպա-
ներու մէջ զինուորի մը սպան-
նուելու պատճառաւ : Զինուոր-
ները կրակի տուին սպաներու
քաղինոն : սպաներէն մեռած են
3 և 1 հատ ալ վիրաւորուել, իսկ
զինուորներէն բազմաթիւ վիրա-
ւորեալներ կան :

ՆՍՄԱԿԱՏՈՒՓ

Տօքթ. Փաշայեան, Ալէքսանդ-
րիա, — Ձեր պահանջած լուսա-
նկարները ժամանակին յրկուած
է ձեզի, կերելայ թէ չէք ստա-
ցած, և կամ այնպէս կըրէք :
Ուրախ ենք որ ձեր և Վարդոյի
դէմ սպանացողները Գաշնակ-
ցականներ չեն եղած : Ամէն պա-
րագայի մէջ, առանց ձեր ոստի-
կանական ազդուների քննութիւն-
ներով* հետաքրքրուելու, կըր-
նանք յայտարարել մեր կողմէն
թէ «իսաւարի մէջ գործող փչա-
ցած ուղեղներ» անուանած մար-
դերն իր գեռ երէկ «Հորիզոն» ի
խմբագիրներ էին. հետեւաբար
դաշնակցականներ :

Այս կէտեւ ալ մեր «գաղտնի»
քննութեանց* տուած արդիւնքն
է :